

T. B. M. M. (S. Sayısı : 157)

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması ve Bu Kanuna Bir Ek ve Üç Geçici Madde Eklenmesine Dair 16.11.1988 Tarih ve 3503 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanıca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/519, 3/709)

Türkiye

Cumhurbaşkanlığı

Ankara

30 . 11 . 1988

KAN. KAR. : 39-18/A-3-88-624

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 18 Kasım 1988 tarih ve 1662-8088 sayılı yazınız.

1. İlgideki yazınıza ekli olarak gönderilen 16 Kasım 1988 tarih ve 3503 sayılı «2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması ve Bu Kanuna Bir Ek ve Üç Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun» incelendi. Kabul edilen Kanunla;

a) Öğrencilerin sınava girebilmeleri için aranan koşullarda yeni bir düzenlemeye gidilmiş;

b) Yükseköğretim Kurumlarında öğretim elemanları ile öğrenciler için inkılap kanunlarına aykırı olmamak üzere kılık ve kıyafet serbest bırakılmış ve bu konuyla ilgili olarak kişi veya kurumlarca sınırlayıcı işlem yapılamayacağı, karar verilemeyeceği belirlenmiş;

c) Disiplin suçu dışında, Yükseköğrenim Kurumları ile ilişkisi kesilmiş olan öğrencilere, lisansüstü öğrenim yapanlar da dahil olmak üzere, öğrenimlerine devam edebilmelerini sağlamak için af getirilmiştir.

2. Kılık ve kıyafeti düzenleyen Ek 16 ncı Madde, 2547 sayılı Kanunla ilgili değişiklik tasarısı ve tekliflerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşüldüğü sırada verilen bir önerge ile aşağıdaki gerekçeye dayandırılarak eklenmiş bulunmaktadır.

GEREKÇE : «Üniversiteler özerk kuruluşlardır, düşünce, inanç ve fikir hürriyetinin en üst düzeyde temsil edildiği yerlerdir. Buralarda kılık, kıyafet gibi şekli ve gösterişe dayanan, aynı zamanda büyük ölçüde kişinin zevk, kültür ev inancına hitap eden şeylerle uğraşmak, yanlış anlamalara meydan vermektedir.

Kaldı ki; Anayasamızın kişi hakları ile ilgili maddelerine de aykırı bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen sebeplerle ek madde teklif edilmiştir.»

Gerekçeden de anlaşılacağı üzere; Anayasamızın tüm vatandaşlara tanıdığı düşünce, inanç ve fikir hürriyetleri, sadece üniversiteler yönünden özleştirilmekte ve gerek öğretim elemanları, gerekse öğrenciler bakımından hiçbir yasal veya idarî bir sınırlamaya tabi olmayan imtiyaz niteliğine dönüştürülmektedir.

3. Hemen belirtmek gerekir ki; tüm hak, hürriyet, görev ve yetkiler mutlaka bir sınırla çerçevelenmiş ve böylece kişilerin buldukları statüler içindeki hareket kabiliyetleri ortaya konulmuştur. Bu sınırlamalar Anayasada olabileceği gibi yasa, tüzük ve yönetmelik türü belgelerde de yer almaktadır. Hukuk devleti içinde, sınırsız hak, hürriyet, görev ve yetkiden söz etmek mümkün değildir.

Müteakip maddelerde açıklandığı üzere, mevzuatımızda kılık ve kıyafetlerle ilgili hususların düzenlenmesinde dört esas göz önüne alınmıştır.

- a) Kılık ve kıyafetin Atatürk ilke ve inkılapları ile medeniyetçiliğine uygun olması,
- b) Yalnız belli kamu görevlileri tarafından giyilen giysilerin başkalarının giyilmemesi,
- c) Giyim ve kuşamanın kamu düzenini bozucu bir yönünün bulunmaması,
- d) Hizmetin gereklerine uygun olması.

Bu esaslara uygun olarak kılık ve kıyafeti düzenleyen ve bunları bir yapıdırma bağlayan kurallar da, Türk Ceza Kanunu ile çeşitli yasa, tüzük, yönetmelik, kararname gibi metinlerde yer almaktadır.

4. Türkiye Cumhuriyetinin temellerinin atıldığı ilk yıllarda Atatürk, Türk Devletinin ve toplumunun muasır medeniyetler seviyesine çıkarılması doğrultusunda ortaya koyduğu inkılap ve ilkeler yanında, kılık ve kıyafete de büyük önem vermiş ve daha sonra bu konudaki görüş ve düşüncelerini bir ilke şeklinde, ilk kez 24 Ocak 1924 tarihli «Bilumum Devlet Memurlarının Kıyafetleri Hakkında Kararname» ile ortaya koymuştur.

Atatürk'ün Bakanlar Kuruluna başkanlık etmek suretiyle kabul edilen bu kararname özelliği nedeniyle aşığıya aynen alınmıştır.

«1. Ordu ve donanma mensupları ile ilmiye sınıfına mensup olanlardan ve hükâm gibi kıyafetleri devletçe sureti mahsusada tayin edilmiş bulunanlardan maada bilumum devlet memurlarının kıyafetleri; Dünya yüzündeki medenî milletlerin müşterek ve umumî kıyafetlerin aynıdır. Yani gündüz /ve gecenin muhtelif vaziyetlerine ve resmî merasime göre giyilmek üzere, muhtelif elbiseler ve şapkalarıdır.

2. Binalar dahilinde başı açık bulunmak kaidedir. Selâm teatisi baş işaretiyle olur.

3. Binalar haricinde selâm teatisi şapka ile olur.

4. Alekumun halk, ordu ve donanma ve ilmiye sınıfına mahsus veya hükkâm için olduğu gibi kanunu mahsus ile tayin edilmiş elbiseleri giyemezler. Fakat devlet memurlarının kıyafetleri bilumun sunufu halk tarafından aynen veya hali mesailerine mutabık surette kabul olunabilir.»

Türkiye Reisi Cumhuri

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil

İsmet

Müdafaai Milliye Vekili

Recep

Dahiliye Vekili

M. Cemal

Maliye Vekili

Hasan Hüsnü

Nafia Vekili

Süleyman Sırrı

Ticaret Vekili

Ali Cenani

Adliye Vekili

Mahmut Esat

Bahriye Vekili

İhsan

Hariciye Vekili Vek.

Mahmut Esat

Maarif Vekili

Abdullah Suphi

Ziraat Vekili Vek.

Ali Cenani

Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili

Dr. Refik

Bu kararname ile Atatürk, tüm Devlet memurlarının kıyafetlerinin Dünya yüzündeki medeni milletlerin müşterek ve umumî kıyafetlerinin aynı olduğunu vurgulayarak, kılık ve kıyafet konusunun, Atatürk ilke ve inkılaplarından biri olduğunu kesin bir şekilde belirlemiştir.

5. Yukarıda arz edilen hususlara ek olarak, bugün toplumumuzun değişik statülerinde bulunan kişilere kılık ve kıyafet yönünden uygulanan mevzuata da değinmekte yarar vardır.

a) 3 Şubat 1935 tarih ve 2/1958 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan 18 Şubat 1935 tarihli «Bazı Kısvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanununun Tatbiki Suretini Gösterir Nizamname»;

b) 7 Aralık 1981 tarih ve 17537 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 7 Aralık 1981 tarihli «Millî Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevliler ile Öğrencilerin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik»,

c) 21 Ocak 1982 tarih ve 8/4219 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile «Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik», çıkarılmıştır.

Bundan ayrı olarak 12 Mayıs 1982 tarih ve 2670 sayılı Kanunla Devlet Memurları Kanununa ilave edilen Ek 19 uncu Madde ile (Kıyafet Mecburiyeti) başlığı altında aşağıdaki madde getirilmiştir :

Kıyafet Mecburiyeti

«EK MADDE 19. — Devlet memurları, kanun, tüzük ve yönetmeliklerin öngördüğü kılık ve kıyafet kurallarına uymak mecburiyetindedirler.»

Görüldüğü ki, başta Devlet memurları olmak üzere Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı okullardaki görevliler ve öğrencilerin kılık ve kıyafetleri kanun ve yönetmeliklerle düzenlenmiştir.

Yükseköğretim kurumlarındaki uygulamaya gelince;

Yükseköğretim kurumlarında bulunan tüm görevli ve öğrencilerin kılık ve kıyafetleri ile ilgili son düzenleme, Yükseköğretim Kurumunun 30 Aralık 1982 tarihli genelgesidir. Bu genelge, yukarıda değinilen üç kararname göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Buna göre;

«Yükseköğretim kurumlarında bulunan bilumum görevli ve öğrencilerin Atatürk inkılap ve ilkelerine uygun, uygar, aşırıcihğa kaçmayacak şekilde sade bir kılık kıyafette olmaları esastır.»

Bu genelgeye ek olarak, 13 Ocak 1985 tarihli «Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği»nde 8 Ocak 1987 tarihinde yapılan değişiklik sonunda 7 inci maddeye ilave edilen (h) fıkrası ile;

«Yükseköğretim kurumlarının dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş kıyafet ve görünüm dışındaki bir kıyafet ve görünümde bulunmak...»

Yasaklanmış ve buna aykırı davranış disiplin suçu sayılmıştır.

Kılık ve kıyafet kurallarına uymayan öğrencilere disiplin cezası uygulanarak bazılarının üniversite ile ilişkisi kesilmiştir. Bu cezalara karşı, ilgili öğrencilerce idari yarıya başvurularak, üniversitelerce alınan kararların iptali dava edilmiş ise de, idare mahkemeleri ve Danıştay, kılık ve kıyafeti düzenleyen kuralların yasalara aykırı olmadığına karar vermiştir. Yukarıda değinilen örnekler de göstermektedir ki, kural olarak kılık ve kıyafet serbest olmakla birlikte, birtakım düzenlemelere ve sınırlamalara gidildiği görülmektedir.

6. Anayasanın 174 üncü maddesinde yer alan İnkılâp kanunlarına gelince: Ek 16 ncı maddeye göre, Anayasanın 174 üncü maddesinde yer alan İnkılâp kanunlarına aykırı olmamak kaydıyla Yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanları ile öğrencilerin kılık ve kıyafetleri serbest bırakılmıştır. Hükümleri saklı tutulan, kılık ve kıyafetle ilgili İnkılâp kanunları, ise, 25 Teşrinisani 1341 tarihli ve 671 sayılı «Şapka İktisası Hakkında Kanun» ile 3 Kanunuevvel 1334 tarihli ve 2596 sayılı «Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun»dur.

Bu kanunlardan birisi, şapka giyme zorunluluğunu getirmiştir. Türk halkının şapka dışında bir başka başk taşıyamayacakları ifade edilmiştir.

Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun ise, herhangi din ve mezhebe mensup olursa olsunlar ruhanilerin mabet ve ayinler haricinde ruhani kisve taşımaları yasaklanmış ve ayrıca kanuna tevfikana teşekkül etmiş ve edecek olan izcilik ve sporculuk gibi topluluklar ve cemiyet ve kulüp gibi heyetler ve mekteplere mahsus kıyafet, alâmet ve levazım taşımak istedikleri zaman yalnız nizamname veya talimatname ile muayyen tiplere uygun kıyafet, alâmet ve levazım taşıyabileceklerini; Türkiye'de bulunan Türklerin ve yabancıların, yabancı memleketlerin siyaset, askerlik ve milis teşekkülleri ile münasebetli kıyafet ve alâmetleri ve levazım taşıyamayacaklarını öngörmüştür.

7. Kılık ve kıyafet ile ilgili bazı düzenlemeleri ortaya koyduktan ve Atatürk'ün bu konudaki uyarca görüş ve düşüncelerini yansıtan ilkelerini belirledikten sonra, Yükseköğretim kurumlarına getirilen sınırsız kılık, kıyafet yönünden Anayasa hükümlerinin incelenmesi gerekmektedir.

1982 Anayasasının 2 nci maddesinde;

«MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.»

Hükümü yer almaktadır.

Anayasasının 2 nci maddesi Atatürk milliyetçiliğine bağlılığı belirledikten sonra, başlangıç bölümünde bulunan bu temel ilkelere de atıfta bulunmuştur.

Anayasasının dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten başlangıç kısmı, Anayasasının metnine dahil olup, uygulanması gerekli hukuk kuralları niteliğindedir. Bu husus Anayasa Mahkemesinin;

a) 3 Aralık 1975 tarih ve 15431 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2-14 ve 25 Şubat 1975 tarih ve Esas No. : 1973/37, Karar No. : 1975/22 sayılı;

b) 31 Ocak 1987 tarih ve 19358 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 9 Ekim 1986 tarih ve Esas No. : 1986/18, Karar No. : 1986/24 sayılı; Kararlarında açıklanmıştır.

Anayasasının Başlangıç bölümünde yer alan ilkelere biri de, üç ve yedinci paragraflarda belirtilen «Atatürk İnkılâp ve İlkelerine Bağlılık» ilkesidir.

Özellikle konumuz açısından önemli olan bu ilkeleri aşağıda belirtmekte yarar görülmektedir.

«... Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı O'nun inkılâp ve ilkeleri doğrultusunda;»

«— Hiçbir düşünce ve mülahazanın Türk milli menfaatlarının, Türk varlığının Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevî değerinin Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında koruma göremeyeceği ve lâiklik ilkesinin gereği kutsal din duygularının Devlet işlerine ve politikaya karıştırılmayacağı;»

Bu ilkelerin Anayasasının gerek metnine ve gerekse ruh ve esprisine aykırı düşecek bir biçimde yorumlanması mümkün değildir.

Çağdaş giyim, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin vazgeçilmez bir gereğidir.

Şu hususu da belirtmek gerekir ki, Atatürk medeniyetçiliği, ilke ve inkılâpları gerek 671 sayılı «Şapka İktisası Hakkında Kanun» ve gerekse 2596 sayılı «Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun»un gerekçelerinde yeralan;

«Medenî ve asrî milletlerin kâffesinin müşterek serpuşu olan şapkanın ikamesi lüzumu taayyün etmiş ve muhterem milletimiz bu asrî ve medenî serpuşu iktiza eylemek suretiyle cümleye numune-i imtisal teşkil eylemiş olduğundan..»

«... lâiklik esasını inkılâbın ve rejimin ana umdesi tanımış olan Cumhuriyet hükümeti bu yolda attığı adımların tabii bir netice ve icabı olarak ruhanilerin dinî kıyafetlerini ancak ayinler esnasında taşıyıp ayinler haricinde herhangi bir ferdin taşıyabileceği kıyafetlerde bulunması hususunu lüzumlu görmüş ve bu gayenin temini için bağı kanun lâyihasını Büyük Meclise sunmuştur...»

Şeklindeki sözler, Atatürk milliyetçiliği ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliği ile Ek 16 ncı Maddede mahfuz tutulan İnkılâp Kanunlarının da ötesinde yeralan, bir dünya görüşü, bir yaşam felsefesini ortaya koymaktadır. İnkılâp Kanunları, bu dünya görüşü ve yaşam felsefesinin temel ve dayanaklarını oluşturmaktadır.

Bu nedenle İnkılâp Kanunları, Anayasanın 174 üncü maddesi ile saklı tutulmakla beraber, Anayasanın Başlangıç kısmı, üstün bir hukuk kuralı olarak değerlendirilmiş ve hiçbir düşünce ve mülâhazanın Atatürk milliyetçiliği ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında koruma göremeyeceği kesinlikle belirtilmiştir.

8. Gerek öğretim elemanlarına ve gerekse öğrencilere tanınan sınırsız kılık ve kıyafet serbestisi Atatürk ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliği ile bağdaşmayacağı gibi, öğretim elemanları ve öğrencilerin çarşaf, peçe, parka, şalvar, şort, potur ve gece elbisesi gibi görüş ve inanışlarını simgeleyen kıyafetlerle veya büyük çoğunluğun hiçbir zaman kabul edemeyeceği saç ve sakal biçimleriyle Yükseköğretim Kurumlarına gelmelerini, gençler arasında sosyal görüş ve inanış, din ve mezhep ayrılığını tahrik ve teşvik edecek üniversiteler ve üniversite öğretim elemanlarıyla öğrencileri arasında farklılaşmalara, değişik şekilde cephelere ve kamplara bölünmelere ve bunun sonucu çatışmalara neden olacak ve bu durumda sınırsız hak olan kılık kıyafet özgürlüğü, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî egemenliğin, millî güvenliğin, kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına neden olabilecektir.

Kaldı ki, kılık ve kıyafetin Yükseköğretim Kurumlarında bu şekilde hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın serbest bırakılması, bundan sonra da bu uygulamaların başta kamu görevlileri olmak üzere tüm öğretim - eğitim kuruluşlarına yansımaya önayak olacak, kılık ve kıyafetle ilgili diğer yasal düzenlemeler kalkacak ve Anayasal kurumlar da dahil toplumun her kesiminde bir kargaşa meydana gelecektir.

9. Toplumun değişik statülerinde bulunan bireyleri bir kenara bırakarak ve üniversitelerin özerklik ilkesine dayanılarak, «Yükseköğretim elemanlarıyla öğrencilerin kılık ve kıyafetleri serbesttir, bunlar kısıtlanamaz.» şeklinde bir düzenlemeye gitmek, hukuk tekniği ile bağdaştırılması güç bir düzenlemedir.

Kaldı ki, Anayasanın 130 uncu maddesinde sözü edilen özerklik, sadece bilimsel özerklik olup, Yükseköğretim Kurumlarında kılık ve kıyafetin bazı düzenlemelerle sınırlandırılması, bu özerkliği ortadan kaldıran veya zedeleyen nitelikte değildir.

Atatürk düşüncesi ve görüşleri doğrultusunda; aydın, uygar, Cumhuriyetçi gençler yetiştirmekle, hazı kuralları öğretmek ve benimsetmekle görevli çağdaş eğitim ve öğretim esaslarına dayanan Yükseköğretim Kurumlarının, bu düşüncesi ve çağdaş uygarlıktan ödün vermesi düşünülemez.

10. Kanunun Ek 16 ncı Maddesine yöneltilen görüşler dışında;

a) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 44 üncü maddesine ilave edilen; «Yukarıdaki hükümler açıköğretim görmekte olan öğrencilere de uygulanır. Öğrencilik hakkından yararlanmayan öğrenciler, gerekli harçları ödemek kaydı ile ve sınava girmek için öngörülen şartları sağlamak suretiyle 1992 yılı sonuna kadar müteakip dönemlerin sınavlarına girebilirler.»

Şeklindeki hükmü üzerinde de durmak gerekmektedir.

Bu hüküm, Açıköğretim öğrencilerine tüm sınıflarda 1992 yılına kadar belli koşullarda aften yararlanma hakkını getirmesine ve bu haliyle geçici bir statüyü belirlemesine rağmen, geçici madde yerine asıl ve devamlı madde olan 44 üncü madde içerisinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu ise, 2547 sayılı Kanunun sistematığına uymadığı gibi, belli bir süre sonra uygulamadan kalkacağı için kanun yapma tekniği ile de çelişmektedir. Kaldı ki, diğer Yükseköğretim Kurumlarında bulunan öğrenciler için afa ilgili getirilen hususlar, geçici maddelerde düzenlenmiştir.

b) Diğer taraftan Geçici 30 uncu Maddeyle bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya 1988 - 1989 Eğitim - Öğretim yılı sonuna kadar ilişkisi kesilecek olanlara, bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla üç ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına müracaat etmeleri şartıyla aften yararlanma imkânı tanınmaktadır.

1988 - 1989 Eğitim - Öğretim yılı yeni başladığına ve bir ölçüde bu süre Ekim/1989 tarihine kadar devam edeceğine göre, Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde bu tür öğrencilerin ilgili Yükseköğretim Kurumlarına müracaat etmeleri düşünülemez. Bu sebeple bu öğrenciler için yeni bir müracaat süresinin kanunla belirlenmesi gerekenken, bu yolda da herhangi bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

11. Bütün bu durumlar göz önüne alınarak; 16 Kasım 1988 tarih ve 3503 sayılı «2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması ve Bu Kanuna Bir Ek ve Üç Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun» Anayasanın 89 uncu maddesi gereğince bir defa daha görüşülmek üzere iade edilmiştir.

Arz olunur.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

Milli Eğitim Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Milli Eğitim Komisyonu

Esas No. : 1/519, 3/709

Karar No. : 10

8.12.1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Anayasanın 89 uncu maddesi gereğince bir defa daha görüşülmek üzere iade edilen 16.11.1981 tarih ve 3503 sayılı «2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması ve Bu Kanuna Bir Ek ve Dört Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun» Komisyonumuzun 8.12.1988 tarihli toplantısında Milli Eğitim ve Yükseköğretim Kurulu temsilcilerinin de katılması ile görüşüldü.

Cumhurbaşkanınca iade edilen Kanunun gerekçesi üzerinde yapılan görüşmelerden sonra maddelere geçilmiş ve;

44 üncü maddenin ayrıntılı olarak düzenlenmiş olmasının, yükseköğretim kurumlarında eğitim ve öğretim yapılan programlarda çeşitli açılardan uyumsuzluk yarattığı daima ileri sürülmektedir. Bu sorunlara çözüm yolu bulmak ve üniversitelerin bilimsel özerkliğinin önemli bir unsuru olan eğitim ve öğretim düzeninin üniversitelerce oluşturulmasına imkân sağlamak üzere madde genel anlamda düzenlenmiş ve ayrıntıların şekillenmesi üniversite senatolarına bırakılmıştır.

Ayrıca bu maddede Açık Öğretim öğrencilerinin süre kısıtlamaları içinde öğrencilik haklarından yararlanması tabii sayıldığından bu haklardan yararlanmamak kaydı ile eğitim ve öğretimini süre sınırları dışında da sürdürebilmesi öngörülmüştür.

Kanunun geri gönderilme gerekçelerinden biri de 2 nci maddeye eklenen Ek Madde 16 dır. Bu maddede «öğretim elemanları ile öğrencilere kılık ve kıyafet serbestisi» getirmeye ilişkindir.

Kanunun bu ek maddesiyle, Cumhurbaşkanlığının anılan yazılarında belirtilen gerekçelerin hiçbirine imkân ve fırsat verilmesi Komisyonumuzca düşünülmendiğinden ve esasen, Milletvekillerinin, Anayasamızın 81 inci maddesi gereğince «Büyük Türk Milleti önünde namus ve şerefleri üzerine andiçme»lerinin milli ve manevî sorumluluğu da buna imkân vermeyeceğinden, bu hürriyetin veya hakkın, «devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli egemenliğin, milli güvenliğin, kamu düzeninin ciddi şekilde bozulacağına sebep olabileceği» endişesine Komisyonumuz katılamamıştır.

Bu gerçeğe rağmen, Cumhurbaşkanlığının belirttiği, olabilecek sapmalara, saptırmalara veya süstümalere vesile veya vasıta olunma endişesini de yok etmek için, Yükseköğretim Kurumlarındaki kargaşayı, farklı tutum ve davranışları, istikrarsız uygulamaları önlemek için yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Geçici 30 uncu maddede yapılan değişiklikle 1988 - 1989 eğitim öğretim yılı sonunda ilişki kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren 3 ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına müracaat etmeleri hükmü getirilerek madde bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Kanunun Geçici 31 ve 32 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Kanuna eklenen yeni bir geçici madde ile 44 üncü maddede öngörülen yönetmeliğin bir an önce düzenlenerek yayımlanması sağlanmıştır.

Kanunun 44 üncü maddesi yeniden düzenlendiği ve yeni bir geçici madde eklendiği için Kanun başlığı da bu doğrultuda yeniden düzenlenmiştir.

Yürürlük ve yürütme ile ilgili olan 4 ve 5 inci maddeler aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, raporumuzun bir an önce görüşülerek Kanunlaşmasını teminen İçtüzüğün 53 üncü maddesi uyarınca Genel Kurulda öncelikle görüşülmesini kabul etmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan <i>Avni Akyol</i> İstanbul	Başkanvekili <i>Kemal Karhan</i> İzmir
Sözcü <i>A. Servet Hacıpaşaoğlu</i> Kayseri	Kâtip <i>Mehmet Şimşek</i> Konya
Üye <i>Baki Durmaz</i> Afyon	Üye <i>Mustafa Kızıloğlu</i> Afyon
Üye <i>Kenan Süzer</i> Tokat Ek 16'ya karşıyım.	Üye <i>Rıza Yılmaz</i> Ankara Ek 16. md. muhalifim.
Üye <i>M. Ali Doğuşlu</i> Bingöl	Üye <i>Cemal Şahin</i> Çorum Ek 16. maddeye muhalifim.
Üye <i>M. Fuat Erçetin</i> Edirne Ek 16. md. muhalifim.	Üye <i>M. Tahir Şaşmaz</i> Elazığ
Üye <i>Ahmet Günebakan</i> Gaziantep	Üye <i>Nuri Gökalp</i> İstanbul
Üye <i>Temel Gündoğdu</i> İstanbul	Üye <i>Türkân Akyol</i> İzmir Ek 16'ya muhalifim.

Üye
A. Erdem Bayazıt
Kahramanmaraş

Üye
Mehmet Korkmaz
Kütahya

Üye
Mustafa Nazıkođlu
Rize

Üye
Adil Küçük
Konya

Üye
M. Bülent Çaparođlu
Malatya

Üye
H. Aydın Arvası
Van

ANAYASANIN 89 UNCU MADDESİ GEREĞİNCE CUMHURBAŞKANINCA
BİR DAHA GÖRÜŞÜLMEK ÜZERE GERİ GÖNDERİLEN KANUN

**2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması ve Bu
Kanuna Bir Ek ve Üç Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun**

Kanun No. : 3503

Kabul Tarihi : 16.11.1988

MADDE 1. — 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 44 üncü maddesinin 25.12.1985 tarihli ve 3248 sayılı Kanunla değişik (a) fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkranın beşinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

a) Öğrenciler bir dersin sınavına girebilmek için o derse devam etmek, yarı yıl içinde açılacak en az bir ara sınavına katılmak ve o dersin uygulamalarını başarılı olarak tamamlamak zorundadırlar. Sınava katılabilmek için en az ara sınav notu ortalaması ile ara sınav notlarının sınav başarı notuna katkısı, ara sınav düzenleme esasları Yükseköğretim Kurulunca yapılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Yukarıdaki hükümler açık öğretim görmekte olan öğrencilere de uygulanır. Öğrencilik haklarından yararlanmayan öğrenciler, gerekli harçları ödemek kaydı ile ve sınava girmek için öngörülen şartları sağlamak suretiyle 1992 yılı sonuna kadar müteakip dönemlerin sınavlarına girebilirler.

MADDE 2. — 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 16. — Anayasanın 174 üncü maddesinde yer alan İnkılâp Kanunlarına aykırı olmamak kaydı ile yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanları ile öğrenciler için kılık ve kıyafet serbesttir. Bu konu ile ilgili olarak kişi veya kurumlarca sınırlayıcı işlem yapılamaz, karar alınmaz.

MADDE 3. — 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 30. — Bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya 1988 - 1989 Eğitim - Öğretim yılı sonuna kadar ilişkisi kesilecek olanlara, bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla üç ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına müracaat etmeleri şartıyla, ilişkilerinin kesilmesine sebep olan her ders için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı verilir. Bunlardan başarılı olanlar, kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler. Durumları 44 üncü maddedeki sınırlara uymayanların öğrenciliğe intibakları ile ilgili esaslar Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 44 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek ve Dört Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun

MADDE 1. — 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 44 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Öğretim süresi

Madde 44. — Yükseköğretim kurumlarında, ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim yapan öğrencilere bu öğrenimlerini tamamlamak için tanınan azamî süreler, iki yıllık ön lisans için dört, dört yıllık lisans için yedi yıldır. Öğrenciler normal eğitim-öğretim süresi beş yıl olan programları sekiz yılda, altı yıl olan programları ise dokuz yılda tamamlamak zorundadırlar. Bir eğitim-öğretim programında başarısız en çok üç ders kaldığı takdirde bu süreler aşılabılır. Açık öğretim öğrencileri, öğrencilik haklarından yararlanmamak kaydı ile bu sürelerle kısıtlı değildirler.

Üniversite senatoları, ön lisans ve lisans düzeyi öğretimlerde sürdürülecek esasları, devam, ara sınav sayısı ve bunların başarı notuna katkısı, uygulama, sınav ve bütünleme gibi şartları yönetmeliklerle belirlerler.

Lisans öğrenimini tamamlamayanların veya tamamlayamayanların ön lisans diploması almaları veya meslek yüksekokullarına intibak ettirilmeleri Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanacak yönetmelik esaslarına göre düzenlenir.

MADDE 2. — 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 16. — Yükseköğretim kurumlarında dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş kıyafet ve görünümde bulunmak zorunludur. Dinî inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılması serbesttir.

MADDE 3. — 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 30. — Bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle kurumlarıyla ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde; 1988 - 1989 eğitim - öğretim yılı sonunda ilişkisi kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili Yükseköğretim kurumlarına müracaat etmeleri şartıyla, ilişkilerinin kesilmesine sebep olan her ders için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı verilir. Bunlardan başarılı olanlar, kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler. Durumları 44 üncü maddedeki sınırlara uymayanların öğrenciliğe intibakları ile ilgili esaslar Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek)
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Buldukları Yükseköğretim Kurumunun bütün derslerini almış olup birinci fıkrada verilen sınav hakkını kullandıktan sonra ara sınıf veya son sınıf derslerinden en fazla üç dersten başarısız olanlara, başarısız oldukları bu dersler için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı daha verilir. Bunlardan, uygulamalı dersler dışındaki derslere devam şartı aranmaz.

İkinci fıkrada verilen hakkı da kullanmak suretiyle mezun olmak için bir tek dersi kalan son sınıf öğrencileri ile halen tek dersten son sınıfta bekleyenler, bu dersin açılacak yarı yıl sınavlarına öğrenim harçlarını ödemek kaydıyla, 1992 yılı sonuna kadar girebilirler. Bu öğrenciler, öğrencilik haklarından yararlanamazlar.

GEÇİCİ MADDE 31. — Fakültelerde ve/veya ilgili enstitülerde lisanüstü eğitime başlamış ancak daha sonra çeşitli sebeplerle yönetmeliklerde öngörülen süreler içinde gerekli aşamaları (lisans üstü ders sınavı, yeterlik sınavı ve tez sınavı gibi) başarı ile tamamlayamayarak kayıtları silinenlere bu aşamalarda, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içinde başvurmaları halinde bir hak verilir.

GEÇİCİ MADDE 32. — Gülhane Askeri Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar disiplin suçu dışında kalan sebeplerle ilişkisi kesilmiş olanlara da, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içinde üniversitelerdeki tıp fakültelerine başvurmaları halinde geçici 30 uncu madde hükümleri uygulanır.

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Millî Eğitim Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Buldukları Yükseköğretim Kurumunun bütün derslerini almış olup birinci fıkrada verilen sınav hakkını kullandıktan sonra ara sınıf veya son sınıf derslerinden en fazla üç dersten başarısız olanlara, başarısız oldukları bu dersler için açılacak ilk sınav döneminde bir sınav hakkı daha verilir. Bunlardan, uygulamalı dersler dışındaki derslere devam şartı aranmaz.

İkinci fıkrada verilen hakkı da kullanmak suretiyle mezun olmak için bir tek derisi kalan son sınıf öğrencileri ile hâlen tek dersten son sınıfta bekleyenler, bu dersin açılacak yarı yıl sınavlarına öğrenim harçlarını ödemek kaydıyla, 1992 yılı sonuna kadar girebilirler. Bu öğrenciler, öğrencilik haklarından yararlanamazlar.

GEÇİCİ MADDE 31. — Kanunun Geçici 31 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 32. — Kanunun Geçici 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 33. — Üniversite senatoları 44 üncü maddede öngörülen yönetmeliği, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde düzenleyerek yayımlarlar.

MADDE 4. — Kanunun 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Kanunun 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

